

SOM-INSTITUTET
SAMHÄLLE OPINION MEDIER

TRO OCH TVIVEL

BJÖRN RÖNNERSTRAND
SOM-INSTITUTET
GÖTEBORGS UNIVERSITET

2024-02-01 ALLÉGÅRDEN GÖTEBORG

Så mycket vi måste lita på för att kunna leva vår dagliga dag
utan att sjunka genom jorden!

Lita på snömassorna som klamrar sig fast vid bergsslutningen
ovanför byn.

Lita på tysthetslöftena och samförståndsleendet, lita på att
olyckstelegrammen inte gäller oss och att det plötsliga
yxhugget inifrån inte kommer.

Lita på hjulaxlarna som bär oss på motorleden mitt i den
trehundra gånger förstorade bisvärmen av stål.

Men ingenting av det där är egentligen värt vårt förtroende.

De fem stråkarna säger att vi kan lita på någonting annat.

På vad? På någonting annat, och de följer oss en bit på väg dit.

Som när ljuset slocknar i trappan och handen följer – med
förtroende – den blinda ledstången som hittar i mörkret.

SOM-institutet vid Göteborgs universitet

Ett oberoende undersökningsinstitut i forskningens tjänst

SOM-undersökningarna

- **Nationellt:** **1986–**
- **Regioner:** **Västsverige 1992–**
- **Skåne 2001, 2004, 2006, 2008, 2010, 2015**
- **Värmland 2010, 2014, 2018**
- **Lokalt:** **Göteborg 2016–**

Samtliga SOM-undersökningar baseras på slumpmässiga representativa befolkningsurval

ENKÄT
Oktober 1986

UNDERSÖKNINGENS NAMN
SOM '86

SAMHÄLLE OPINION MASSMEDIA 1986

Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet genomför hösten 1986 en stor frågeundersökning om massmedier och opinionsbildning i dagens Sverige. Undersökningen görs i samarbete med statistiska centralbyrån.

Frågeundersökningen är ett led i statsvetenskapliga institutionens forskningsverksamhet. Huvudansvariga är docent Sören Holmberg och docent Lennart Weibull. Närmare uppgifter om undersökningen och dess bakgrund finns i bifogad broschyr.

Frågeundersökningen går ut till 2500 slumpmässigt utvalda personer. Samtliga får per post ett formulär med ca 70 frågor. Formuläret behandlar flera olika ämnesområden (se baksidan för en innehållsöversikt). Det ställs frågor om bl a TV-tittande, fritidsintressen och uppfattningar i aktuella samhällsfrågor.

Nästan alla frågor kan besvaras enkelt genom att sätta kryss (X) i tillämpliga rutor. Svaren kommer att bearbetas anonymt och redovisas endast som siffror i tabeller. Vad någon enskild person svarat kommer aldrig att framgå.

Varje svar är synnerligen värdefullt för att vi skall kunna nå rättvisande resultat. Det är också mycket viktigt att frågeformuläret endast besvaras av den person till vilken detta brev är adresserat.

Vi är tacksamma om Du har möjlighet att svara snarast, helst redan under den kommande veckan.

Om Du undrar över något så ring oss gärna!

Med vänliga hälsningar

Bo Reimer

Bo Reimer
Forskningsassistent
Statsvetenskapliga institutionen
031 - 63 12 13

Nils Renstrand

Nils Renstrand
Undersökningsledare
Statistiska centralbyrån
019 - 14 03 20

INNEHÅLLSÖVERSIKT

FRÅGENUMMER

FRÅGEOMRÅDE

1-13

Massmedier

14-20

Politik och samhälle

21-29

Energi och kärnkraft

30-41

Sveriges förhållande till omvärlden

42-51

Boendemiljö

52-55

Intressen och fritidsaktiviteter

56-71

Bakgrundsuppgifter

ENKÄT

Oktober 1986

UNDERSÖKNINGENS NAMN

SOM '86

SAMHÄLLE OPINION MASSMEDIA 1986

Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet genomför hösten 1986 en stor frågeundersökning om massmedier och opinionsbildning i dagens Sverige. Undersökningen görs i samarbete med statistiska centralbyrån.

Frågeundersökningen är ett led i statsvetenskapliga institutionens forskningsverksamhet. Huvudansvariga är docent Sören Holmberg och docent Lennart Weibull. Närmare uppgifter om undersökningen och dess bakgrund finns i bifogad broschyr.

Frågeundersökningen går ut till 2500 slumpmässigt utvalda personer. Samtliga får per post ett formulär med ca 70 frågor. Formuläret behandlar flera olika ämnesområden (se baksidan för en innehållsöversikt). Det ställs frågor om bl a TV-tittande, fritidsintressen och uppfattningar i aktuella samhällsfrågor.

Nästan alla frågor kan besvaras enkelt genom att sätta kryss (X) i tillämpliga rutor. Svaren kommer att bearbetas anonymt och redovisas endast som siffror i tabeller. Vad någon enskild person svarat kommer aldrig att framgå.

Varje svar är synnerligen värdefullt för att vi skall kunna nå rättvisande resultat. Det är också mycket viktigt att frågeformuläret endast besvaras av den person till vilken detta brev är adresserat.

Vi är tacksamma om Du har möjlighet att svara snarast, helst redan under den kommande veckan.

Om Du undrar över något så ring oss gärna!

Med vänliga hälsningar

Bo Reimer

Bo Reimer
Forskningsassistent
Statsvetenskapliga institutionen
031 - 63 12 13

Nils Renstrand

Nils Renstrand
Undersökningsledare
Statistiska centralbyrån
019 - 14 03 20

FRÅGA 13. Hur stort förtroende har Du för det sätt på vilket följande samhällsinstitutioner och grupper sköter sitt arbete?

Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende
-------------------------	-------------------------	-------------------------------------	-------------------------	-------------------------

(61) Regeringen	☐	☐	☐	☐	☐
(62) Polisen	☐	☐	☐	☐	☐
(63) Sjukvården	☐	☐	☐	☐	☐
(64) Försvaret	☐	☐	☐	☐	☐
(65) Riksdagen	☐	☐	☐	☐	☐
(66) Bankerna	☐	☐	☐	☐	☐
(67) Dagspressen	☐	☐	☐	☐	☐
(68) De fackliga organisationerna	☐	☐	☐	☐	☐
(69) Radio och TV	☐	☐	☐	☐	☐
(70) Grundskolan	☐	☐	☐	☐	☐
(71) Storföretagen	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

Förtroende och tillit är fundamentalt för ett välfungerande samhälle

Vertikalt förtroende

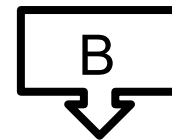
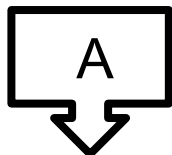
Horisontell tillit

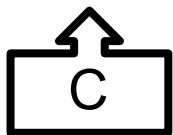

Treställigt vertikalt förtroende:

(A) förlitar sig på någon individuell eller kollektiv agent (B) för att utföra en handling eller säkerställa ett tillstånd (C)

Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket sjukvården sköter sitt arbete?

Förmåga

Välvilja

Värde-
gemenskap

Förtroende rymmer flera dimensioner

Kompetens

Transparens

Integritet

Förutsättningar

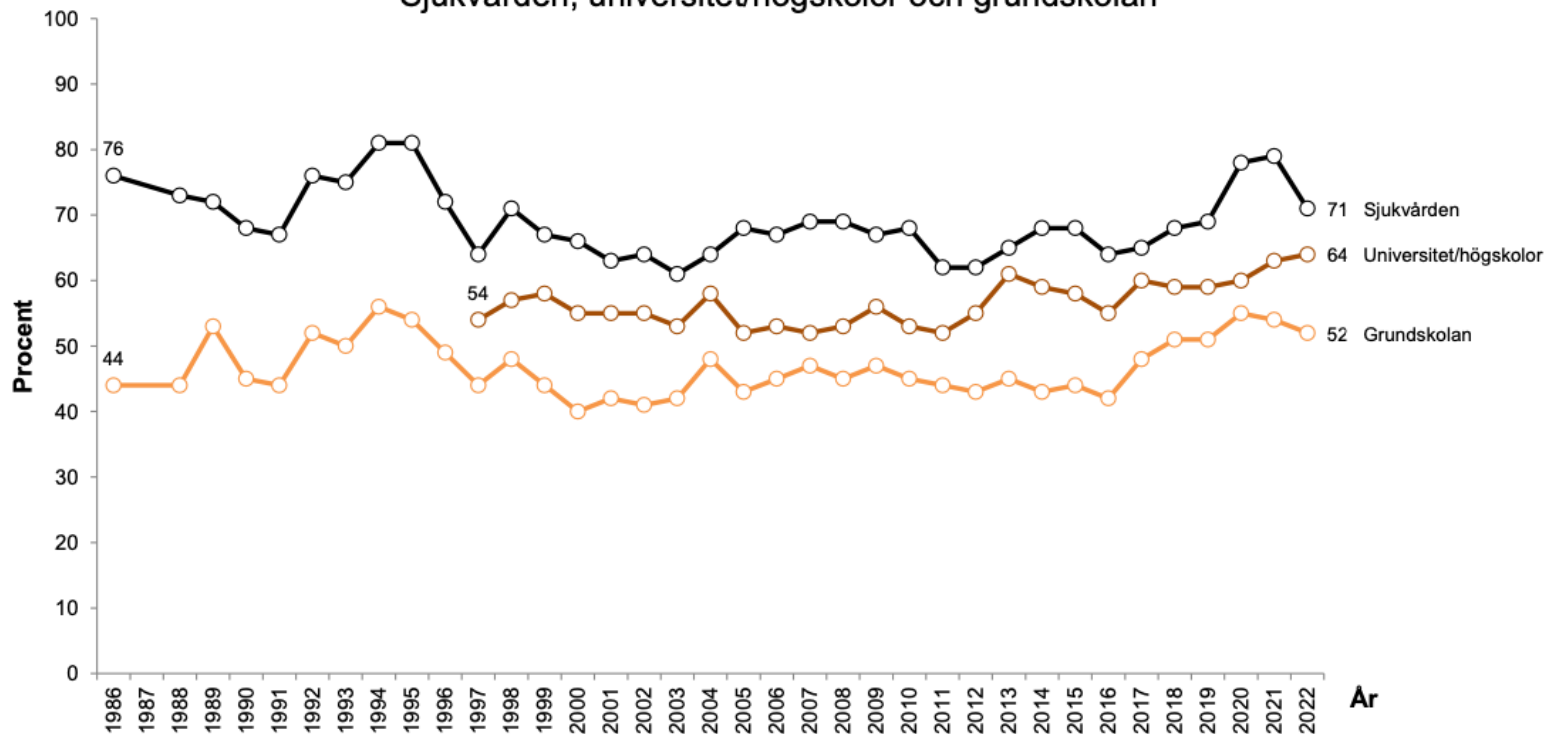
Vertikalt förtroende

Myndigheter har
kompetens och vill väl!

FÖRTROENDE FÖR SAMHÄLLSINSTITUTIONER

Sjukvården, universitet/högskolor och grundskolan

Kommentar: Svarsalternativen är "mycket stort förtroende"; "ganska stort förtroende"; "varken stort eller litet förtroende"; "ganska litet förtroende" samt "mycket litet förtroende". Resultaten avser andel som svarat "mycket" eller "ganska stort förtroende". Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive fråga. Notera att denna graf enbart

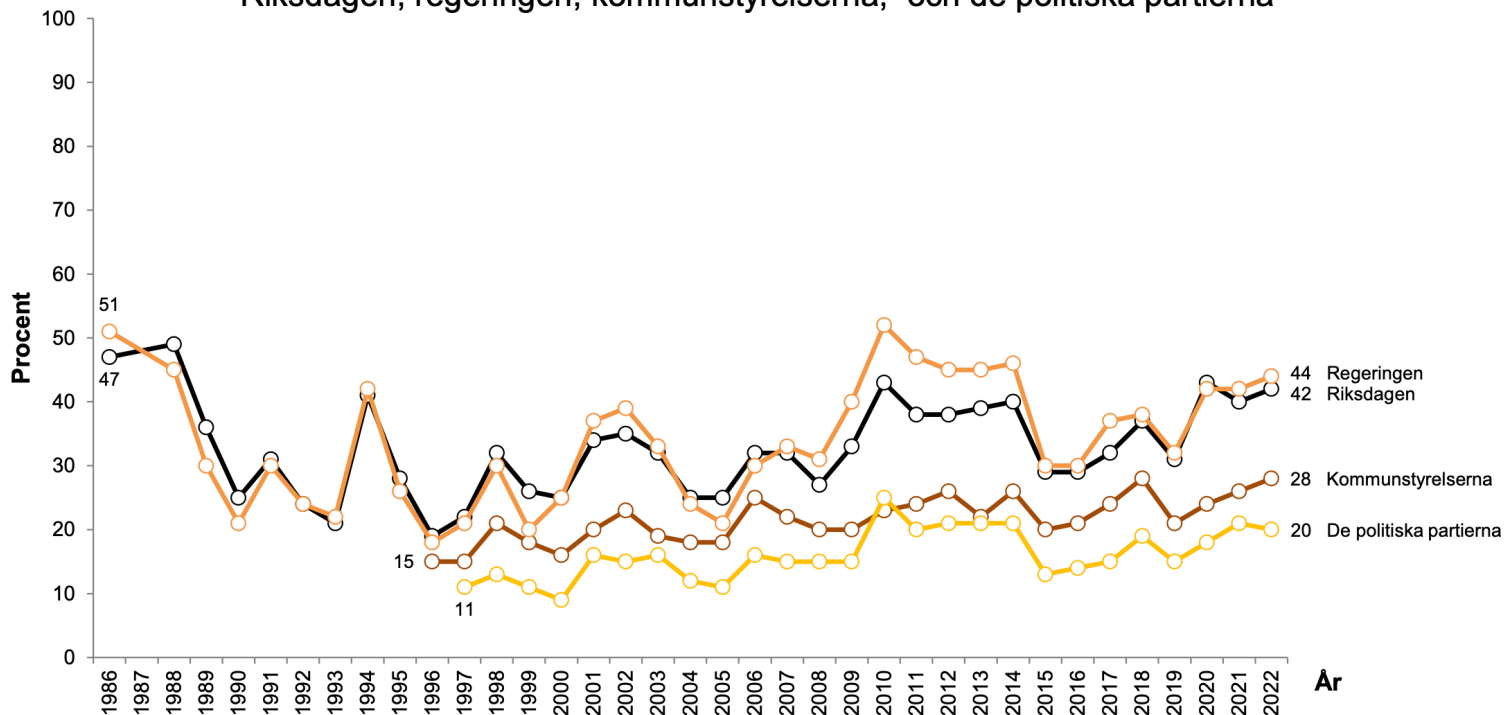
Frågeformulering: "Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?"

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1986–2022

FÖRTROENDE FÖR SAMHÄLLSINSTITUTIONER

Riksdagen, regeringen, kommunstyrelserna, och de politiska partierna

Kommentar: Svartalternativen är "mycket stort förtroende"; "ganska stort förtroende"; "varken stort eller litet förtroende"; "ganska litet förtroende" samt "mycket litet förtroende". Resultaten avser andel som svarat "mycket" eller "ganska stort förtroende". Procentbasen utgår av dem som besvarat respektive fråga. Notera att denna graf enbart redovisar data från edition 1 i undersökningen.

Frågeformulering: "Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?"

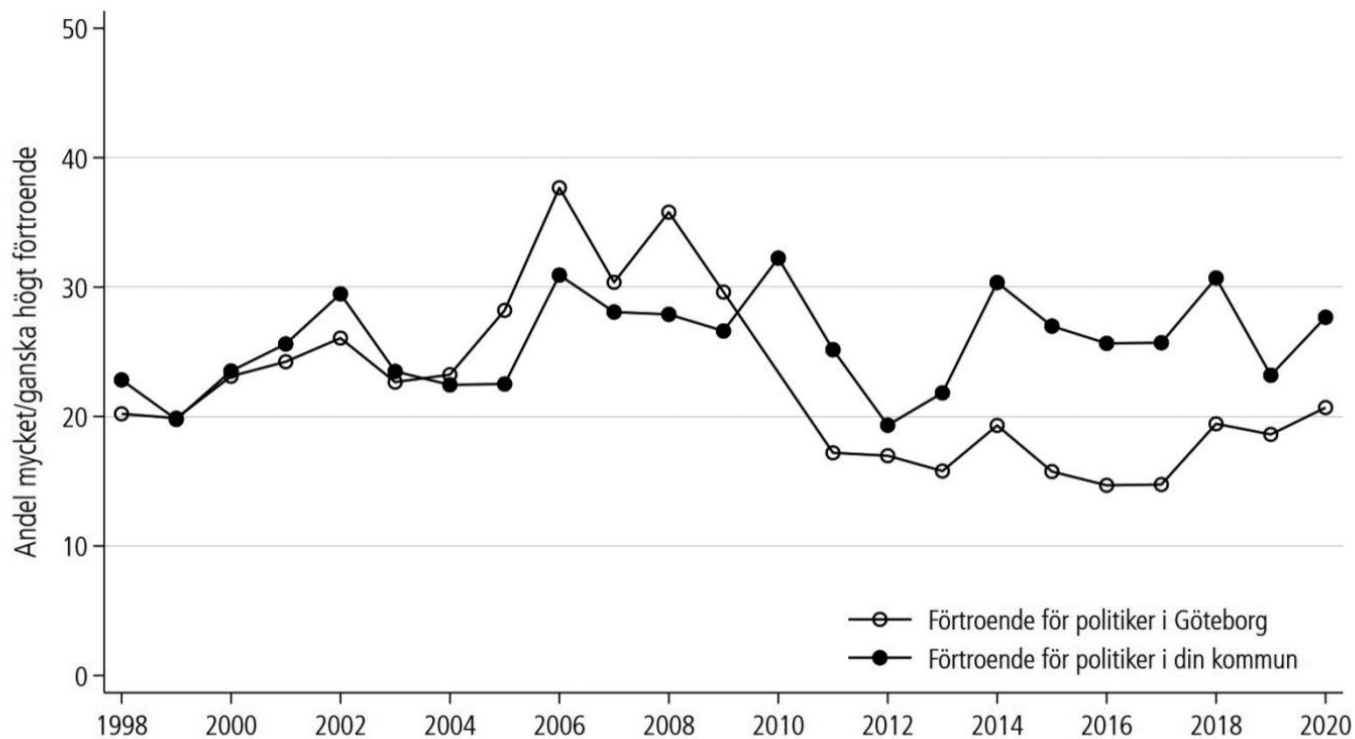
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1986–2022

SOM-undersökningen i Göteborg 2016-2022

- Syfte: undersöka attityder, värderingar och politiskt beteende i en lokal kontext
- Urval: svenska och utländska medborgare (16-85 år) boende i Göteborg
- Fältperiod: september-december
- Svarsfrekvens: ca 50 procent
- Svar från drygt 22 000 Göteborgare!

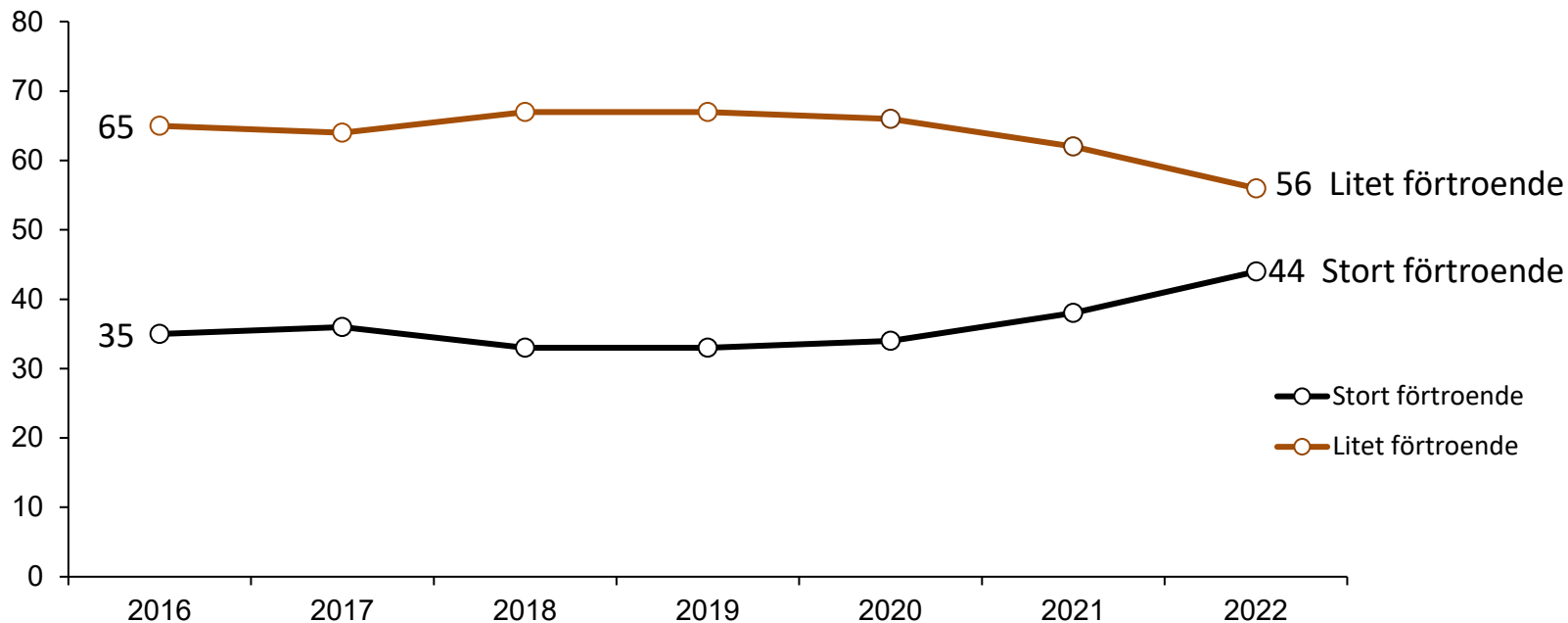

Göteborgarnas förtroende för politiker i Göteborg jämfört med Västsvenskaras förtroende för sina kommunpolitiker, 1998–2020 (procent)

Förtroende för politiker i Göteborg

2016-2022 (procent)

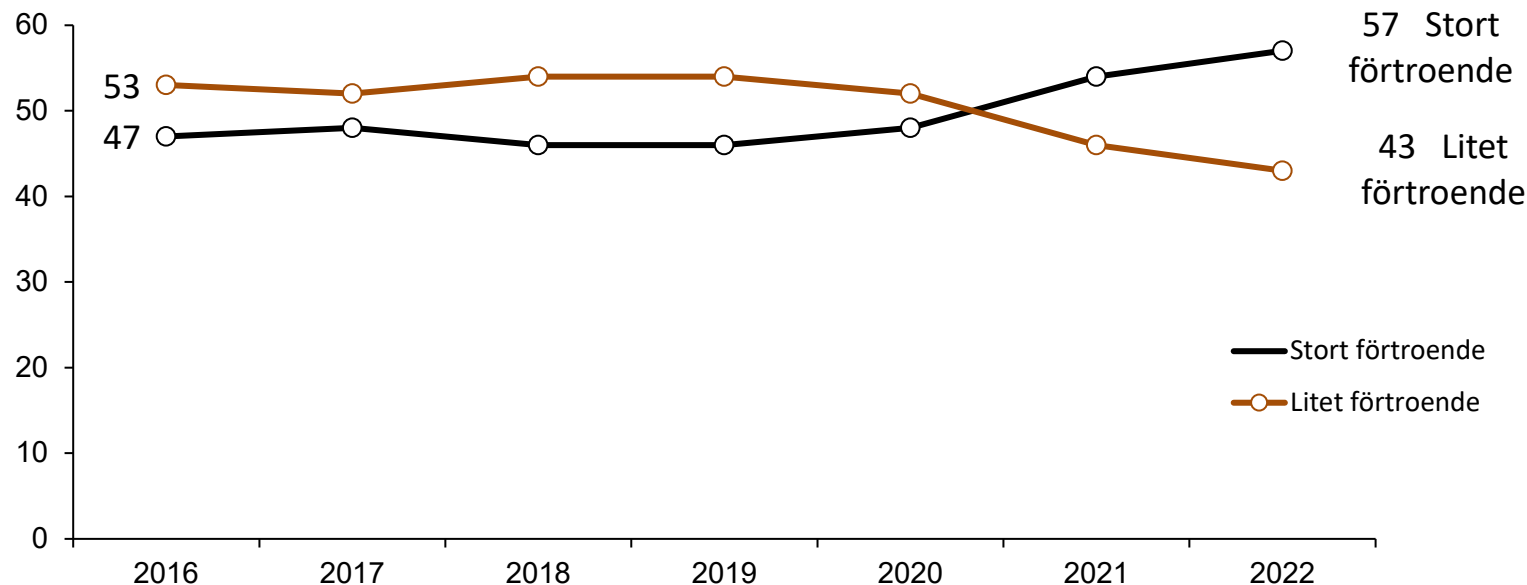

Mycket eller ganska stort förtroende för politiker i Göteborg, 2016–2022 (procent)

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Samtliga	35	36	33	33	34	38	44
Kön	Kvinna	36	37	34	35	37	38	44
	Man	32	34	33	31	33	37	44
Ålder¹	16–29 år	39	39	39	42	45	46	47
	30–49 år	35	37	37	36	37	39	42
	50–64 år	31	35	31	28	30	34	45
	65–90 år	33	31	28	23	28	32	44
Utbildning	Låg	31	28	24	23	31	35	42
	Medellåg	33	32	29	29	33	35	41
	Medelhög	34	33	32	33	30	33	40
	Hög	36	42	39	35	38	42	48

Förtroende för hur Göteborgs Stad sköter sina verksamheter

Andel stort och litet förtroende 2016-2022 (procent)

Mycket eller ganska stort förtroende för hur Göteborgs Stad sköter sina verksamheter, 2016–2022 (procent)

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Samtliga	47	48	46	46	48	54	57
Kön	Kvinna	49	50	48	48	50	57	56
	Man	45	46	45	43	46	51	57
Ålder	16–29 år	62	66	64	68	67	71	68
	30–49 år	48	49	50	50	53	57	58
	50–64 år	40	43	39	38	40	46	53
	65–85 år	40	35	32	30	35	44	49
Utbildning	Låg	43	38	37	43	46	51	54
	Medellåg	47	46	41	42	50	56	57
	Medelhög	47	49	46	47	42	47	51
	Hög	49	51	50	47	50	57	60

Horisontell tillit

Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?

Det går inte att lita på
människor i allmänhet

0

1

2

3

4

5

6

7

8

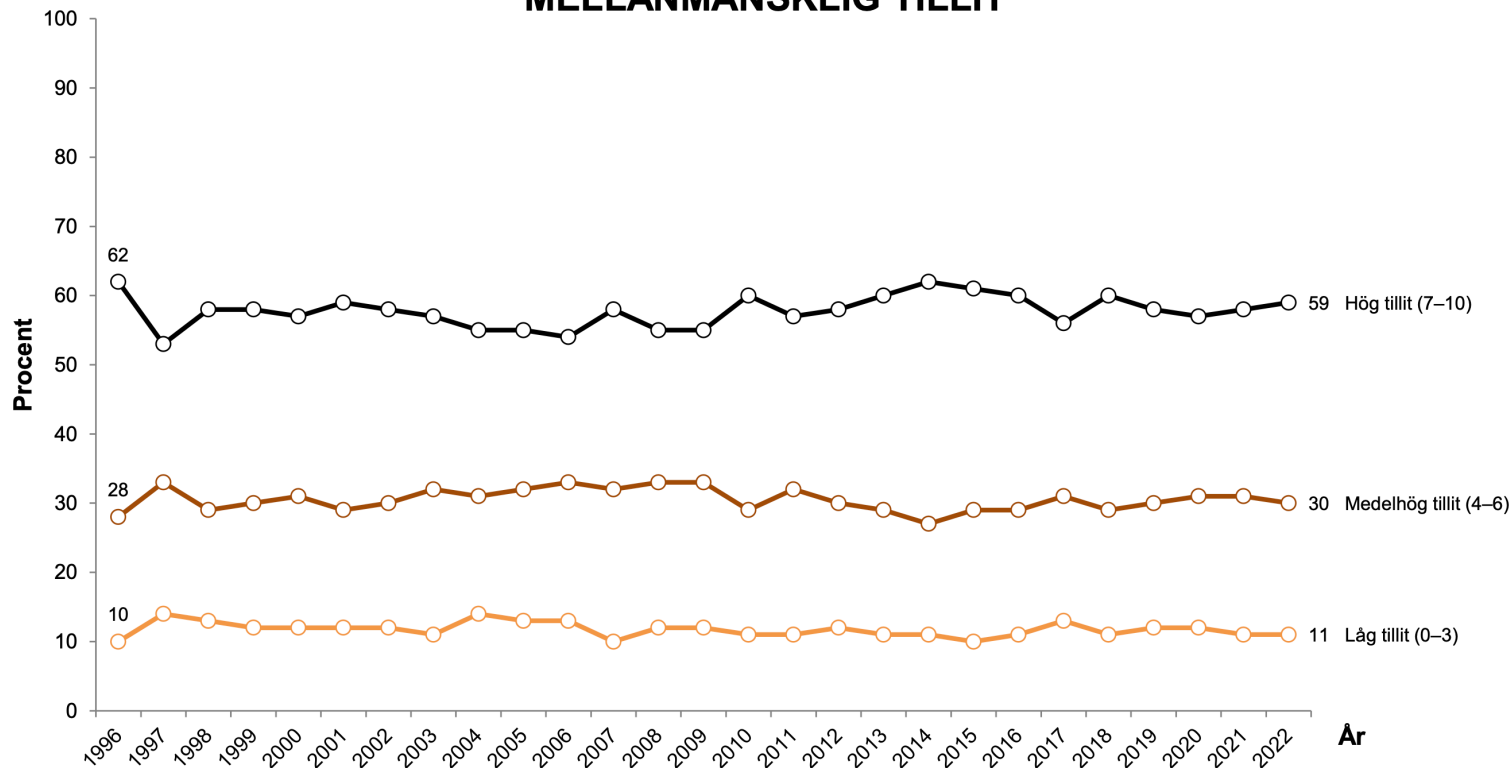
9

10

Det går att lita på
människor i allmänhet

MELLANMÄNSKLIG TILLIT

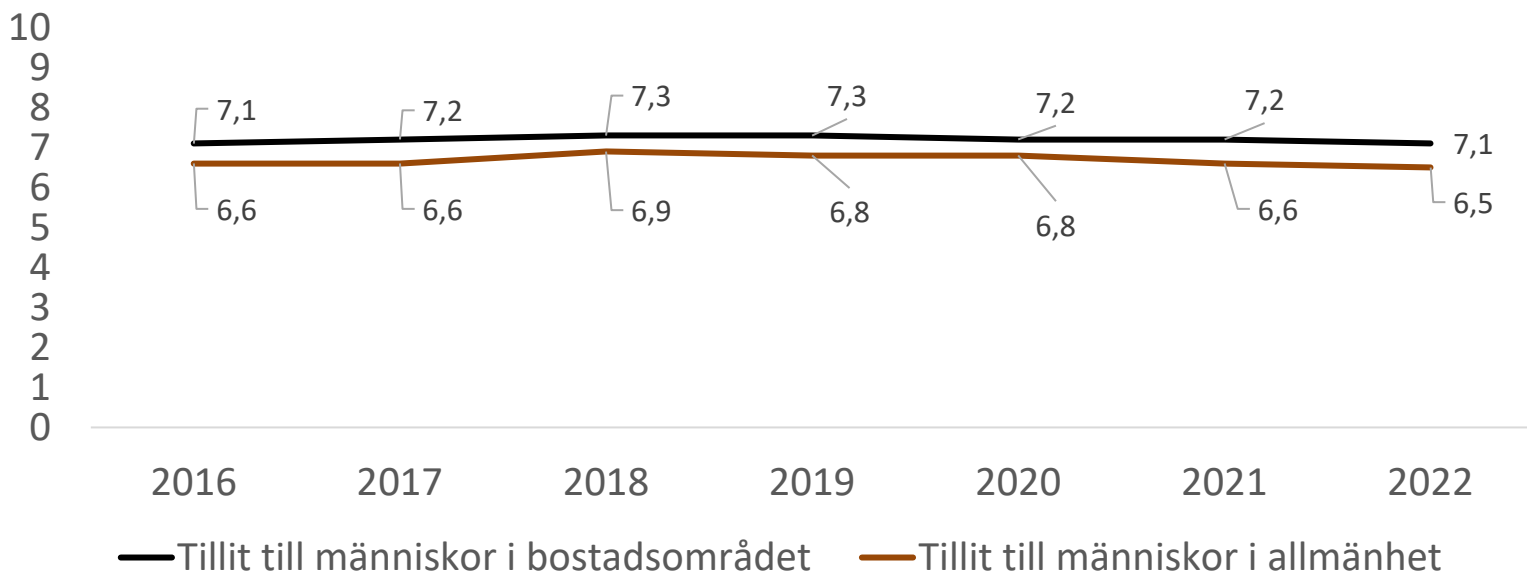
Kommentar: Skalan går mellan 0 och 10 där 0 innebär att "det går inte att lita på människor i allmänhet", och 10 att "det går att lita på människor i allmänhet". Procentbasen utgörs av dem som besvarat frågan.

Frågeformulering: "Enligt din uppfattning, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet? Svara med hjälp av nedanstående skala."

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1996–2022

Tillit

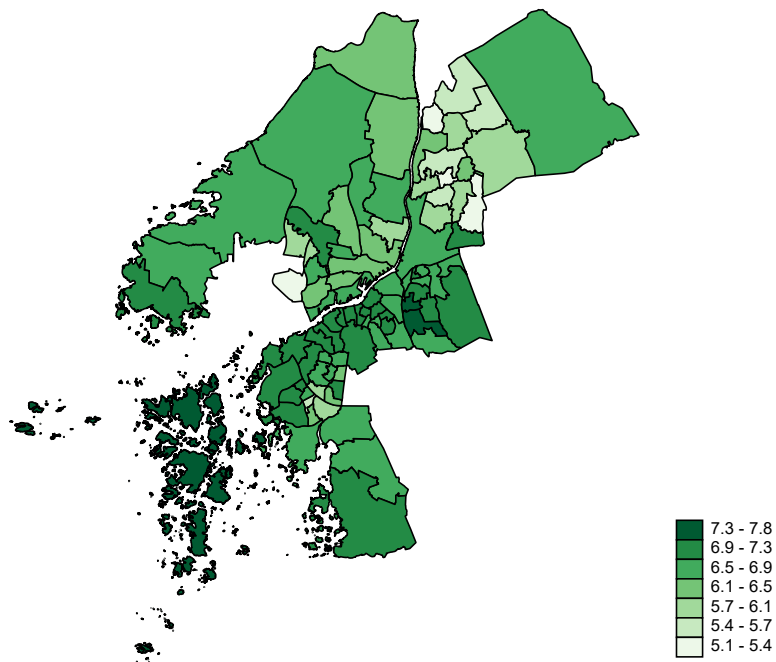
Medelvärde skala 0-10, 2016-2021

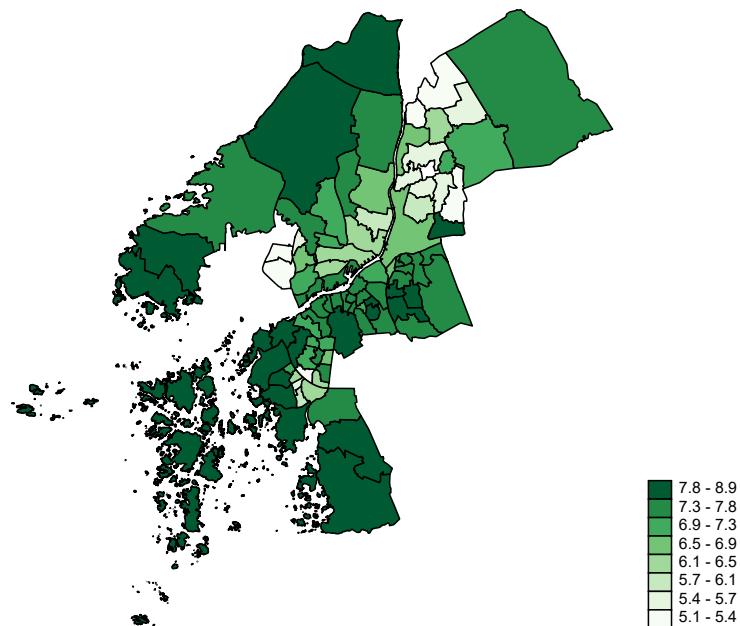

Horisontell tillit 2016-2021

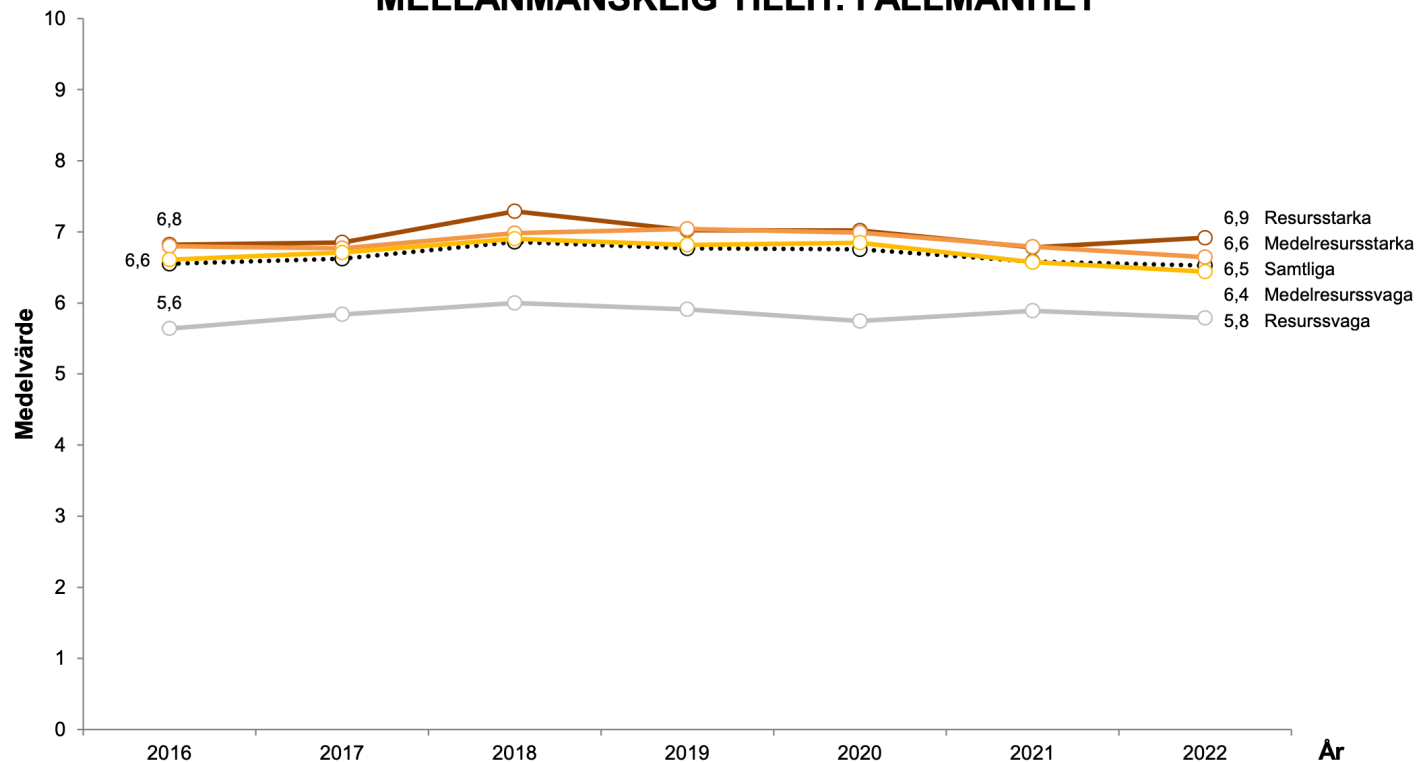
Mellanmänsklig tillit per primärområde 2016-2021

Mellanmänsklig tillit i boendeområdet per primärområde 2016-2021

MELLANMÄNSKLIG TILLIT: I ALLMÄNHET

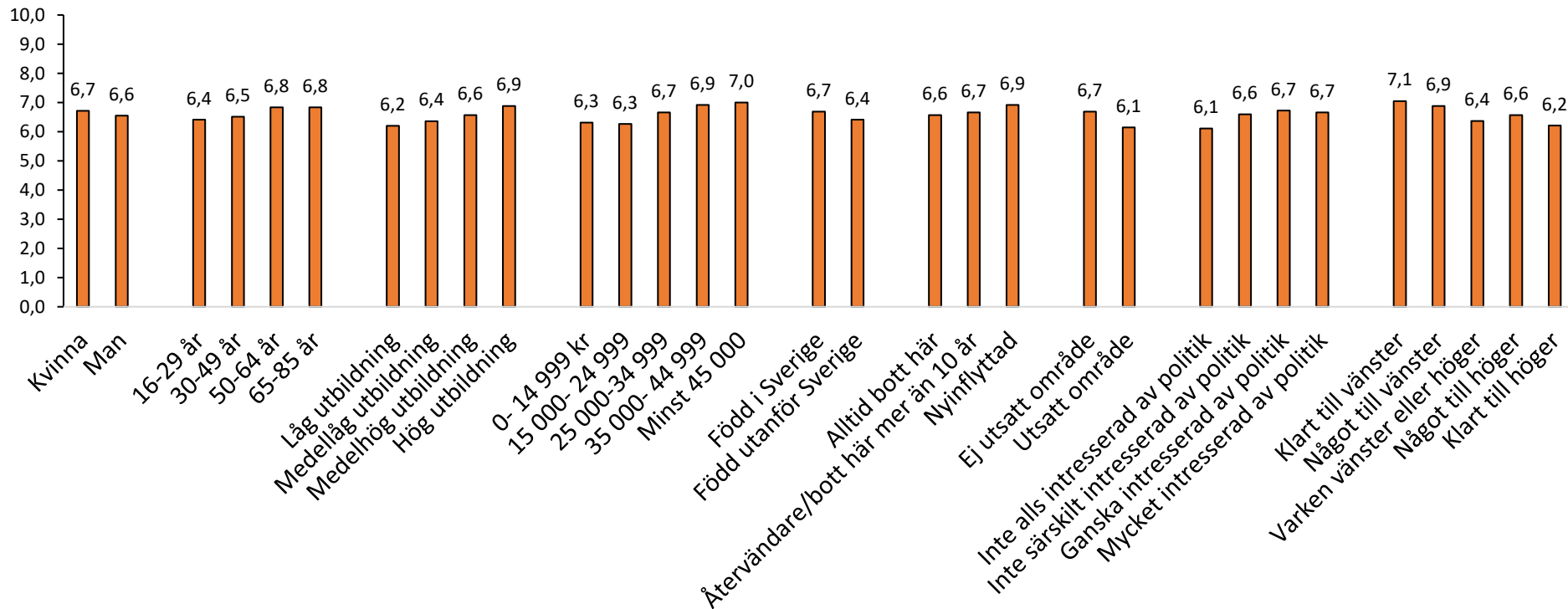

Kommentar: Skalan går från 0 ("det går inte att lita på människor i allmänhet") till 10 ("det går att lita på människor i allmänhet"). Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan.

Frågeformulering: "Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?"

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2022

Predicerade sannolikheter – Tillit i allmänhet

Polarisering

Ekonomisk
ojämlikhet

VAD SÄNKER TILLITEN?

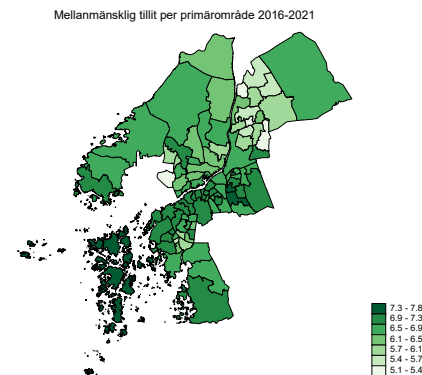
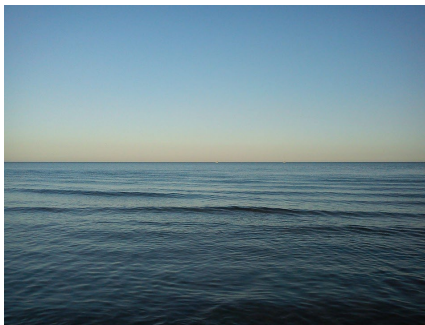
Etnisk
segregation

Arbetslöshet

Korruption/dåliga
institutioner

Sammanfattning: tro och tvivel

- Förtroende och tillit fundamentalt för ett välfungerande samhälle
- Förtroendebegreppets dimensioner: förnuft och känsla
- I Göteborg finns både tro och tvivel
 - Lågt förtroende för politiken ni Göteborg – men på väg upp?
 - Tilliten hög men ojämnt fördelad i Göteborg

Tack för att ni lyssnade!

bjorn.ronnerstrand@gu.se